Πάντα γελαστοί και γελασμένοι: Ένας αποχαιρετισμός στον Περικλή

του Βασίλη Καραπάνου

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει την τάση να μας εκπλήσσει διαρκώς. Είναι φοβερό το πόσες πτυχές της ανθρώπινης ζωής έχουν έρθει τα πάνω-κάτω, επιδρώντας στο σώμα, στην ψυχή και το μυαλό μας με τρόπο που πολλές φορές αρνούμαστε στο παρελθόν να αναλύσουμε σαν πιθανό σενάριο. Μία τέτοια χαρακτηριστική συνθήκη –πανανθρώπινη– επώδυνη, όσο και απαραίτητη για τη συγκρότηση κάθε κοινωνίας, όσο και κάθε ξεχωριστού ατόμου, είναι το πένθος. Μια διαδικασία στην οποία πρέπει να υποβαλλόμαστε ακολουθώντας μία σειρά από βήματα και στάδια, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και να ενσωματώσουμε την απώλεια, να ξεδιπλώσουμε τη μνήμη και να αναδιοργανώσουμε τη ζωή. Και να, που ακόμα και αυτή η συνθήκη αλλοιώνεται και αλλοτριώνεται από την πανδημία, αφού ο συλλογικός θρήνος και η συνειδητοποίηση του αποχαιρετισμού που πραγματώνεται στο δημόσιο χώρο με την κηδεία, εκλείπει. Πολύς κόσμος χάνει τους οικείους του και η ρουφιάνα η τύχη τα έφερε έτσι ώστε να χάσουμε κι εμείς τον Μανώλη τον Γλέζο και τον Περικλή τον Κοροβέση μέσα στη δίνη του ιού, κλεισμένοι σπίτι και περιορισμένοι από τις συνθήκες, να μην μπορούμε να πούμε ένα σωστό αντίο, να μην μπορούμε καν να το συζητήσουμε δια ζώσης ως πολιτικά υποκείμενα με μνήμη και συνείδηση· περιοριζόμενοι απλώς στην ανταλλαγή διαδικτυακών νευμάτων και συλλογικών θυμήσεων.

Έτσι, λοιπόν, ο Περικλής ήταν και θα παραμείνει αιώνια μία τις πιο επιδραστικές μορφές της Αριστεράς και του ριζοσπαστικού κινήματος. Βασανίστηκε άγρια στη Χούντα, έφυγε από τη χώρα, έγραψε τους «Ανθρωποφύλακες», μαθεύτηκε και μεταφράστηκε παντού, μύησε και τους πιο αμύητους και συνειδητά εγώ-κοιτάω-

μόνο-τη-δουλειά-μου στη φρίκη των βασανιστηρίων, έδωσε φωνή στους χιλιάδες βασανισμένους αγωνιστές. Χρειάζεται τίποτα άλλο; Κι όμως, αυτό ήταν μόνο η αρχή. Ο Περικλής συνέδεσε τη ζωή του με τα κινήματα, υπήρξε η φωνή και η πένα της πιο αδέσμευτης και ριζοσπαστικής Αριστεράς. Γιατί; Γιατί δεν υποτασσόταν σε καμιά κομματική γραμμή, δεν έκανε εκπτώσεις στις απόψεις του, ασκούσε ανελέητη κριτική στη γραφειοκρατία και τη μονολιθικότητα της πολιτικής εξουσίας των παραδοσιακών κομμάτων της αριστεράς, εντοπίζοντας το πρόβλημα στη γέννησή του (λενινισμός, κόμμα νέου τύπου, πειθαρχία κλπ). Μιλούσε για την οικολογία, την άμεση δημοκρατία, τα κινήματα αλληλεγγύης των από κάτω, τα δικαιώματα των κρατουμένων. Λαϊκή φιγούρα των πιο κακοφωτισμένων και αποπνιχτικών καφενείων, εκεί που η ζωή βιώνεται δύσκολα και με πάθος, με αγωνία και με εντυπωσιακές εξιστορήσεις. Κουβαλούσε τη σοφία της αγνής λαϊκότητας, έδινε φωνή στα πιο γνήσια δημοκρατικά ένστικτα, εξυμνούσε τον έρωτα και τη ζωή. Με τσιγάρο, Jameson και τη μελαγχολική γοητεία του, συνάρπαζε το κοινό των ακροάσεών του σαν λαϊκός παραμυθάς.

Θυμάμαι στην Κομοτηνή, σε παρουσίαση των «Ανθρωποφυλάκων», ένα παλιό στέλεχος του ΚΚΕ να παραδέχεται πως θα φάει κατσάδα που ήρθε να τον δει, αλλά δεν γινόταν να μην έρθει. Δύο κόσμοι, αντίθετοι, παράλληλοι. Θυμάμαι, στην Κομοτηνή πάλι, στο 11ο Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ που διοργανώναμε ως Αντιεξουσιαστική Κίνηση, την ομιλία του για την άμεση δημοκρατία. Αργός χείμαρρος. Για να αποδείξει τη θέση ότι όταν όλα είναι ομοιόμορφα έχουμε ολοκληρωτισμό, έκανε την πιο γοητευτική και συνειρμική ομιλία που έχω παρακολουθήσει. Με ένα μπουκάλι Jameson και μπόλικες συναισθηματικές εξάρσεις μας τραγούδησε της πικροδάφνης τον ανθό, έκλαψε, γέλασε. Δεν ήταν όμοιος με κανέναν άλλον. Ήταν απλά ο Περικλής. Θυμάμαι τη σκεβρωμένη αλλά συνάμα αγέρωχη κορμοστασιά του στα κάτεργα της ΕΑΤ-ΕΣΑ να παρουσιάζει στον κόσμο κάθε σπιθαμή του ανθρώπινου πόνου που χώρεσε εκεί μέσα. Η παρουσία του εκεί μπορεί να εκληφθεί μόνο ως νίκη της ζωής και της ελευθερίας απέναντι στον ολοκληρωτισμό και το θάνατο.

Όταν ξαναβγούμε εκεί έξω κι επανέλθει η ροή της κοινωνικής ζωής, θα ξέρουμε πως δεν είναι πια εδώ. Τι πιο κοινότυπο κι αληθινό να πούμε απ’ το ό, τι θα ζει μες στους αγώνες μας για μια ζωή ελεύθερη, ανθρώπινη, δημοκρατική, πολυσήμαντη και πολύχρωμη; Προς το παρόν σε αποχαιρετώ, Σύντροφε Περικλή, με ένα μοιρολόι πωγωνίσιο και την υπόσχεση πως τα λαϊκά μας γλέντια θα είναι πάντοτε φασαριόζικα και συναρπαστικά και οι πολιτικοί μας αγώνες πεισματικά αδέσμευτοι, αυτόνομοι και δημοκρατικοί.